

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*V Всеукраїнської
науково-практичної конференції
викладачів та фахівців-практиків*

**ОХОРОНА ПРАЦІ:
ОСВІТА І ПРАКТИКА**

*та
XV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
курсантів, студентів, аспірантів та
ад'юнктів*

**ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ
ПРАЦІ**

Львів – 2025

Голова:	АЗЮКОВСЬКИЙ Олександр Олександрович – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" (НТУ ДП), кандидат технічних наук, професор; БОНДАР Дмитро Володимирович – ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУБЖД), генерал-майор служби цивільного захисту, кандидат наук з державного управління, доцент.
Заступники голови:	ДАШКОВСЬКА Олена Володимирівна – старший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, кандидат хімічних наук, доцент; МАТВІЙЧУК Дмитро Лаврентійович – головний редактор науково-виробничого журналу «Охорона праці»; ПОПОВИЧ Василь Васильович – проректор ЛДУБЖД з наукової роботи, полковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, професор.
Члени організації:	БСЛІКОВ Анатолій Серафимович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», доктор технічних наук, професор; БОГДАНОВА Ольга - к.т.н., голова правління Європейського співтовариства з охорони праці ESOSH, технічний експерт інституту гігієни та безпеки праці Tech IOSH (Великобританія), сертифікований експерт інституту здоров'я та безпеки праці CertIOSH (Велика Британія); ВОЛОДЧЕНКОВА Наталія Валеріївна – декан гірничо-металургійного факультету ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка», кандидат технічних наук, доцент; ГОЛІНЬКО Василь Іванович – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ГОРНОСТАЙ Оріслава Богданівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; ІЛЬЧИНШИН Ярослав Васильович – начальник науково-дослідного центру ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат педагогічних наук; МАРИЧ Володимир Михайлович – голова ради молодих вчених ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент; МЕНЬШИКОВА Ольга Володимирівна – заступник начальника факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат фізико-математичних наук, доцент МІРУС Олександр Львович – завідувач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат хімічних наук, доцент; СТАНІСЛАВЧУК Оксана Володимирівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; РОМАНСЬКА Галина Ігорівна – викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД; ФЕДОРЧУК-МОРОЗ Валентина Іванівна – завідувач кафедри цивільної безпеки ЛНТУ, кандидат технічних наук, доцент; ФІРМАН Володимир Михайлович - професор кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, кандидат технічних наук, доцент. ЧЕБЕРЯЧКО Сергій Іванович – професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ЯВОРСЬКА Олена Олександрівна – директор Навчально-наукового інституту природокористування НТУ "ДП", доктор технічних наук, професор; ЯКОВЧУК Роман Святославович – начальник факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, доцент ЯРЕМКО Зіновій Михайлович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, доктор хімічних наук, професор. РАДА КУРСАНТСЬКОГО ТА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЛДУБЖД

му менеджменті. Участь у міжнародних програмах, конференціях і спільних тренуваннях є важливою складовою формування готовності до роботи в умовах глобалізованого безпекового простору.

Список використаних джерел:

1. Вовчаста Н. Я. Теоретичні і методичні засади професійної іншомовної підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2019.
2. Конівіцька Т. Я. Риторична підготовка майбутніх психологів у контексті компетентнісного підходу. Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 20 березня 2018 р. Київ: НАУ, 2018. С. 77–78.
3. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня ЛДУБЖД. URL: <https://ldubgd.edu.ua/content/civilniy-zahist> (дата звернення 27.08.2024).
4. Освітньо-професійна програма другого (магістерського) рівня ЛДУБЖД. URL: <https://ldubgd.edu.ua/content/civilniy-zahist-0> (дата звернення 28.08.2024).]

УДК [331.45:316.75/77](06)

**ЕМПІРИЧНИЙ КОМЕНТАР ГУМАНІТАРІЯ
ДО СУЧАСНХ ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ**

Кульчицька М.О., доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації, канд. філолог. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

В умовах війни відбулося переосмислення цінності життя людини, її підходу до сприйняття умов праці й виконання службових/посадових обов'язків. Відтак особливого значення набуло й поняття «охорона праці», у якому почала превалювати сама людина як визначальний рушій соціально-трудової взаємодії та її безпека. Ця тенденція засвідчує потребу формування нової моделі охорони праці людиноцентричного, а не лише матеріально-технічного спрямування. Таким чином, закономірно постає низка проблемних моментів, які потрібно трактувати як вияви багатоаспектності й багатогранності самого феномену «охорони праці», який ще до війни дослідники почали визначати одночасно «як соціальне та економічне явище, важливе для забезпечення гармонійного розвитку кожного працівника», а отже, розквіт суспільства й держави [5, с. 223]. Зараз, як зазначено на сайті Профспілки працівників освіти і науки України, «підкування про здоров'я й життя українців є практично питанням національної безпеки Украї-

ни» [6]. Таким чином, першорядними стають питання створення не лише технічно відповідних, правильно облаштованих робочих місць, але й додаткової уваги до того, як саме облаштовані ті місця і взагалі робочий простір з огляду на підтримку та збереження і фізичного, і ментального здоров'я працівників на перспективу, їх довготривалого в часі якісного й безпечного виконання професійних обов'язків.

Тому, зокрема можна вести мову про необхідність включення до проблем охорони праці у ЗВО таких важливих питань як: інтенсифікація роз'яснювальної роботи із нагальних сучасних проблем охорони праці серед здобувачів освіти, застосовуючи новітні можливості, як-от: використання радіовузлів для систематичного озвучення (нагадування) застережливої інформації; виведення на зовнішні позааудиторні монітори відеороликів щодо безпеки поведінки у різних щоденних ситуаціях; використання наочних засобів пропаганди охорони праці – візуальних символічно-образних інструкцій, плакатів тощо замість надрукованих паперових інформаційних бюлетенів із текстами правил безпеки, які здебільшого мало привертають увагу молоді й, у суті справи, залишається малоефективним, мертвим носієм інформації; інтенсифікувати роботу з молоддю для виховання в них навички завжди дбати про власну безпеку й безпеку всіх, хто поруч, за допомогою багаторазових повторів, причому в роз'ясненні закладати чіткі алгоритми необхідних дій та формувати мотивацію до постійного опановування необхідними знаннями й критичного переосмислення наявного стану охорони праці, внесення пропозицій щодо змін та адаптації до нових реалій навколишнього середовища чи умов праці; проведення тематичних тижнів безпеки й охорони праці із обов'язковим залученням відповідних фахівців, які володіють риторико-комунікативними знаннями, широким репертуаром ігор-симулякрів та іншого допоміжного інтерактивного матеріалу відповідно до вікових особливостей здобувачів освіти чи інших працівників.

Також, на наш погляд, потрібно вдатися до важливих, практичних змін у таких моментах: складування у приміщеннях кафедр матеріальних цінностей, що істотно захаращує простір, накопичується порох і негативно впливає на ментальне здоров'я всіх учасників навчального процесу; необхідність постійних оглядів і критичної оцінки шкідливості/нешкідливості умов праці і навчання до, під час і після ремонтних робіт у приміщеннях, бо в деяких із них через використання новітніх будівельних чи оздоблювальних матеріалів створюється задушлива атмосфера зі стійким яскраво вираженим чи ледь помітним токсичним запахом; умеблювання навчальних приміщень: прямокутні столи з гострими кутами є травматичним елементом інтер'єру, особливо під час масової евакуації чи залишення приміщення, бо за умов швидкого переміщення великої кількості людей, цілком можливі удари й приховані небезпеки подальшого функціонування організму; оздоблення сходів додатковими поручнями для підтримки рівноваги, для легшого переміщення людей з інвалідністю; використання плитки, яка не буде слизькою – отже травматично небезпечною під час руху в примі-

щенні у денний чи вечірній час; забезпечення систем кондиціонування повітря, зволожувачів повітря, настільних ламп із лампочками теплого чи м'якого світла на робочих місцях викладачів в осінньо-зимово-ранньовесняний період.

Тотальне інтенсивне користування мобільними телефонами та іншими новітніми технічними засобами, апаратурою змушує думати про такий фактор ризику для людини, як електромагнітне випромінювання. І, звісно, не менш тотальна комп'ютеризація також має свій беззастережний негативний вплив на користувачів, оскільки тривалий час працівники ЗВО та здобувачі освіти перебувають в анатомічно шкідливому сидячому, зігнутому положенні, без відповідних анатомічно правильних для хребта крісел. А це в тривалій перспективі може зумовити проблеми з опорно-руховим апаратом, кровопостачанням мозку, цілий спектр супутніх хворіб: сколіозу, гіподинамії, алергії, зрештою – перевтоми й постійного стресу [2]. Дуже розповсюдженим явищем, яке однозначно давно варто було би ввести у сферу проблем охорони праці, є комп'ютерний зоровий синдром, або дисплейна хвороба чи хвороба сухого ока [7]. Оскільки вже існують спеціалізовані програми, що допомагають зменшити робоче навантаження на очі (F.lux, Eyes Relax, Eye Corrector) [7], то, мабуть, уже пора чітко говорити про централізовану профілактичну потребу унормування застосування цих програм на всіх робочих комп'ютерах. Окремо, задля захисту фізичного здоров'я працівників, варто здійснювати періодичний фаховий догляд за самими комп'ютерами, системними блоками тощо.

Технічний супровід та створення безпечного для працівників ЗВО середовища можуть доповнювати загальнодоступні, спеціально зорганізовані від установи заходи, основне призначення яких дбати про ментальне здоров'я людей. Мова йде про чітко виокремлену ціннісну складову поняття «охорона праці», яка надає можливість реалізовувати конкретні заходи щодо особистої стресостійкості, підтримки у працівників продуктивного потенціалу та здорового способу життя, наприклад, через забезпечення для кожного (!) працівника відвідування спортзалу та басейну, їдальня зі стравами здорового харчування [3] тощо. У контексті сказаного важливим моментом функціонування сучасної системи охорони праці може стати трансформація зони безпекової відповідальності й переведення її у взаємодоповнювальні, корелюючі площини: 1) безпосереднє її забезпечення через відповідних підготовлених фахівців та інспекторів із охорони праці, які стежать за дотриманням технічних правил і поведінкових убезпечувальних вимог; подають за результатами безпосередніх спостережень свої організаційні пропозиції щодо вдосконалення роботи всієї системи; 2) усвідомлене критичне й відповідальне особисте ставлення кожного працівника чи здобувача освіти до питань підтримки й розвитку цієї складової щоденної індивідуальної та колективної трудової взаємодії. Саме це дозволило би формувати усвідомлену необхідність для кожного фахівця постійного самостійного опанування необхідними безпековими знаннями та їх відповідального застосування на робочому місці. Тобто маючи всі екзистенційні можливості, систематичну

інформаційно-консультативну та навчально-практичну допомогу, можна було би сформулювати нове суспільне ставлення до цієї надзвичайно важливої складової професійного життя кожного українця.

Список використаних джерел:

1. Валеологія // URL: <https://surl.li/lnvnbh/>.
2. Здоров'я користувача ПК: опорно-руховий апарат // URL: <https://surl.li/qmleot>.
3. «Віннер» дбає про співробітників // URL: winner.ua/archive/winner-dbaie-pro-spirvobitnikiv.
4. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>.
5. Романів Л. В., Бабух І. Б. Охорона праці в Україні: проблеми, досвід, перспективи // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 4 (108). // URL: [ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_222_RomanivLV,BabukhIB.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_222_RomanivLV,BabukhIB.pdf).
6. Сайт Профспілки працівників освіти і науки України // URL: <https://pon.org.ua/novyyny/11473-specialnist-okhorona-praci-povertaietsia-u-zaklady-vyshchoi-osvity.html>.
7. Що робити, якщо від комп'ютера болять очі // URL: https://daad.org.ua/2702-bolyat-ochi-vid-kompyutera-shcho-robiti.html#google_vignette.
8. Що таке ментальне здоров'я та як про нього дбати? // URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/shcho-take-mentalne-zdorov-ia-ta-iak-pro-noho-dbaty/>.

УДК 331.45:81'243

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ

*Саламін Н. А., викладач кафедри українознавства
та міжкультурної комунікації*

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

У сучасному світі охорона праці виходить за межі національних кордонів. Багато компаній працюють у міжнародному середовищі, де працівники з різних країн повинні дотримуватись єдиних стандартів безпеки. У такому контексті англійська мова відіграє вирішальну роль як універсальний засіб комунікації, адже вона дозволяє забезпечити чітке розуміння правил, інструкцій та стандартів охорони праці, зменшуючи ризик нещасних випадків на виробництві.